

PHILOSOPHICAL DISCOURSES

II

RADA NAUKOWA

- prof. zw. dr hab. Andrzej ZALEWSKI, Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy
im. Jana Długosza w Częstochowie (przewodniczący)
doc. PaedDr. Vlasta CABANOVÁ, PhD., Uniwersytet Žyliński
doc. PhDr. Tomáš HAUER, PhD., Uniwersytet Žyliński
prof. dr hab. Elżbieta JUNG, Uniwersytet Łódzki
prof. dr hab. Andrzej KANIOWSKI, Uniwersytet Łódzki
prof. Alexandre Costa LEITE, University of Brasilia, Department of Philosophy, Brazil
dr hab. Ryszard MIREK, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie
prof. Raja NATARAJAN, School of Technology & Computer Science, Tata Institute
of Fundamental Research, Mumbai
prof. dr hab. Zlatica PLAŠIENKOVÁ, Comenius University, Bratislava
dr hab. Marek REMBIERZ, Uniwersytet Śląski
dr hab. Piotr STAWIŃSKI, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej
w Krakowie
prof. dr hab. Viktor VASZKIEWICZ, Uniwersytet im. Dragomanowa, Kijów

LISTA RECENZENTÓW

- dr hab. Gabriela BESLER, Uniwersytet Śląski
dr hab. Piotr BOROWIK, Wyższa Szkoła Lingwistyczna w Częstochowie
prof. dr hab. Andrzej BRONK, Katolicki Uniwersytet Lubelski
prof. dr hab. Pavol DANCÁK, Uniwersytet w Preszowie
dr hab. Steffen HUBER, Uniwersytet Jagielloński
prof. dr hab. Ryszard KLESZCZ, Uniwersytet Łódzki
prof. dr hab. Jan Andrzej KŁOCZKOWSKI OP, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
dr hab. Hubert MIKOŁAJCZYK, Akademia Pomorska w Słupsku
s. dr hab. Tereza OBOLEVITCH, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
dr hab. Marek OTISK, Instytut Filozofii Akademii Nauk Republiki Czeskiej w Pradze,
Uniwersytet Ostrawski
prof. ThDr. Marek PETRO, Uniwersytet w Preszowie
dr hab. prof. UAM Andrzej PLUTA, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu
Prof. PhDr. Mária POTOČÁROVÁ, PhD., Uniwersytet Komeńskiego w Bratysławie
dr hab. Wojciech RECHLEWICZ, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
dr hab. Krzysztof ŚLEZIŃSKI, Uniwersytet Śląski
prof. dr Miklós VASSÁNYI, Uniwersytet im. Gáspára Károliego Kościoła Reformowanego
na Węgrzech, w Budapeszcie
prof. dr hab. Krzysztof WIECZOREK, Uniwersytet Śląski

Nadesłane do redakcji artykuły są oceniane anonimowo przez dwóch Recenzentów

PHILOSOPHICAL DISCOURSES

PRACE NAUKOWE
UNIwersytetu HUMANISTYCZNO-PRZYRODNICZEGO
IM. JANA DŁUGOSZA W CZĘSTOCHOWIE

DAWNIEJ: PRACE NAUKOWE AKADEMII IM. JANA
DŁUGOSZA W CZĘSTOCHOWIE. FILOZOFIA

II

The frame problem.
Problem ramy (odniesienia)
w filozofii i w kulturze (1)

redakcja
MACIEJ WOŹNICZKA
RYSZARD MISZCZYŃSKI

Częstochowa 2020

Redaktorzy serii
Ryszard MISZCZYŃSKI (redaktor naczelny)
Mariusz OZIĘBŁOWSKI (sekretarz redakcji)
Simon LUNN (redaktor językowy)

Redaktorzy tomu
Maciej WOŹNICZKA
Ryszard MISZCZYŃSKI

Redaktor naczelna wydawnictwa
Paulina PIASECKA

Korekta
Wiesław PASZKOWSKI

Redakcja techniczna
Piotr GOSPODAREK

Projekt okładki
Anna OBREŃBSKA-WOŹNICZKA

PISMO RECENZOWANE

Wydanie tomu finansowane przez
Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie

Podstawową wersją periodyku jest publikacja książkowa

Strona internetowa czasopisma
wnsap.ajd.czest.pl/znfilozofia; www.filozofia.whum.ujd.edu.pl

Czasopismo indeksowane w bazach:
Bazhum; Central and Eastern European Online Library; ERIH PLUS; Index Copernicus; Polska
Bibliografia Naukowa; EBSCO

© Copyright by Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy
im. Jana Długosza w Częstochowie
Częstochowa 2020

ISSN 2658–1221

Wydawnictwo Naukowe
Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza w Częstochowie
42-200 Częstochowa, ul. Waszyngtona 4/8
tel. (34) 378-43-29, faks (34) 378-43-19
www.ujd.edu.pl
e-mail: wydawnictwo@ujd.edu.pl

SPIS TREŚCI

Maciej WOŹNICZKA	
Wstęp. Efekt ram odniesienia (<i>framing effect</i>) w filozofii (cz. 1)	7
Maciej WOŹNICZKA	
<i>Anything goes a philosophia perennis</i> . Funkcjonowanie zjawiska „ramy odniesienia” w refleksji filozoficznej	15
<i>Anything goes a philosophia perennis</i> . The functioning of the “reference framework” phenomenon in philosophical reflection (Summary)	37
Stanisław BUDA	
Problem ramy a rama problemu	39
The frame problem and problem frame (Summary)	51
Sebastian GAŁECKI	
Problem ramy w etyce	53
The Frame Problem in Ethics (Summary)	73
Anna SZKLARSKA	
Zasady ideowe w sztuce jako rama dla twórczości artysty. O demokratyzacji sztuki	75
Ideological principles in art as a frame for the artist’s creativity. About the democratization of art (Summary)	92
Artur MORDKA	
Rama jako granica obrazu	93
A frame as a painting border (Summary)	106
Kazimierz M. ŁYSZCZ	
Solidność i rozluźnienie ramy w Bauhausie	107
The Bauhaus Frame Reliability and Loosening (Summary)	121
Andrzej ZALEWSKI	
Odsłaniając ramę filozofii	123
Unveiling the frame of philosophy (Summary)	130
Magdalena ŁATA	
Ramy kognitywne – konieczność czy wybór?	133
Cognitive frames – inevitability or choice? (Summary)	147

Martyna BIENIEK	
Ramowanie a metafora w ujęciu kognitywistycznym – czy mają ze sobą coś wspólnego?	149
Framing and cognitive metaphor – do they have anything in common? (Summary)	164
Andrzej TARNOPOLSKI	
O algorytmach i ich przekraczaniu	165
About algorithms and their exceeding (Summary)	177
Anna FALANA-JAFRA	
O ramach pojęć prawnych w ujęciu kognitywnym. Studium na podstawie wybranych pojęć i przepisów prawa polskiego	179
On the framework of legal notions in the cognitive approach. A study based on selected notions and provisions of Polish law (Summary)	191
Katarzyna OLEWIŃSKA	
Pojęcie ramy w ujęciu filozoficznym – rola czasu i pamięci w ludzkiej egzystencji	193
The concept of the frame in philosophical terms – the role of time and memory in human existence (Summary)	201
VARIA	
<hr/>	
Halina KOZDĘBA-MURRAY	
Filozoficzny rodowód Pana Cogito (cz. 1)	205
The Philosophical Lineage of Mr. Cogito (part 1) (Summary)	218
Informacje dla Autorów	219

INFORMACJE DLA AUTORÓW

I. Wymagania podstawowe

1. Dokument powinien zostać dostarczony w postaci elektronicznej, w pliku typu „doc” (program Word).
2. Format: A4 standardowego maszynopisu (marginesy: 25 mm), czcionka Times New Roman, 11 punktów, odstęp 1,5 wiersza.
3. Stopień pisma w materiałach uzupełniających (tabele, przypisy, podpisy) powinien być o 2 punkty mniejszy od stopnia pisma tekstu głównego (9 pkt). Maksymalna szerokość tabeli to 12,5 cm przy układzie pionowym i 18 cm przy układzie poziomym.
4. Imię i nazwisko autora w lewym górnym rogu, poniżej numer ORCID i afiliacja; tytuł tekstu wyśrodkowany i wytłuszczony.
5. Przy wykorzystaniu jakichkolwiek materiałów pochodzących z innych publikacji należy stosować się do przepisów wynikających z prawa autorskiego.

II. Tekst główny

1. Akapity należy rozpoczynać wcięciem ustawionym jednakowo dla całego dokumentu (za pomocą linijki górnej bądź w oknie formatowania akapitu).
2. Dokładne **cytaty** wprowadza się za pomocą cudzysłowów „drukarskich”. Cytat w cytacie oznacza się cudzysłowem «francuskim». Cudzysłów francuski należy wstawiać z tabeli znaków (polecenie: wstaw symbol). Można też stosować oddzielny akapit o mniejszym stopniu pisma.
3. Odmianą pochyłą (*kursywą*) zapisuje się ponadto: tytuły dzieł drukowanych (*O dobrej i złej polszczyźnie*, *Kamienie na szaniec*), wtrącenia obcojęzyczne (*a propos*, *ex lege*), łacińskie nazwy systematyczne (*Corvus corvus*), włoskie terminy muzyczne (*legato*).
4. Partie tekstu można wyróżniać poprzez **pogrubienie** lub **r o z s t r z e l e n i e**. Nie stosuje się wyróżnienia poprzez **podkreślenie**. Należy również unikać łączenia **kilku rodzajów** wyróżnień. Wyróżnienia powinny być stosowane jednolicie i konsekwentnie w obrębie danej pracy.

III. Streszczenie, słowa kluczowe

1. Do artykułu należy dołączyć: jego streszczenie w języku polskim i angielskim oraz słowa kluczowe (maksymalnie 5 terminów) w języku polskim i angielskim.
2. Streszczenie w języku angielskim autor przygotowuje we własnym zakresie. Powinno ono stanowić skróconą wersję artykułu. Objętość tekstu załączonego streszczenia nie powinna przekraczać 200 wyrazów. Nad tekstem streszczenia należy podać przetłumaczony tytuł artykułu.

IV. Zasady podawania informacji bibliograficznej

1. Należy stosować tzw. oksfordzki system informacji bibliograficznej, to znaczy, że w tekście umieszcza się odsyłacze bibliograficzne, na końcu artykułu natomiast – bibliografię.
2. Odsyłacz bibliograficzny w tekście składa się z umieszczonego w nawiasie okrągłym nazwiska autora i daty wydania źródła, np. (Maruszewski 2005). W przypadku dokładnych cytatów podaje się też numer strony oddzielony od roku wydania przecinkiem, np. (Maruszewski 2005, 18–20). Odsyłacz można uzupełnić dodatkowymi krótkimi komentarzami, np. (cyt. za: Maruszewski 2005, 18; zob. Maruszewski 2005; por. Maruszewski 2005, 19).

V. Przykłady opisu bibliograficznego

Tytuły publikacji zwartych oraz artykułów należy formatować kursywą, tytuły czasopism ująć w cudzysłów. Tomy, numery, zeszyty należy zapisywać cyframi arabskimi, roczniki rzymskimi.

1. Monografia

Berne E. (2013), *Dzień dobry... i co dalej?*, przeł. M. Karpiński, Dom Wydawniczy Rebis, Poznań.

2. Artykuł w pracy zbiorowej lub wydawnictwie nieperiodycznym

Maruszewski T. (2005), *O dwoistości pamięci autobiograficznej*, [w:] E. Chmielnicka-Kuter, M. Puchalska-Wasył (red.), *Polifonia osobowości. Aktualne problemy psychologii narracji*, Wydawnictwo KUL, Lublin, 13–31.

Hallett M. (2010), *Frege and Hilbert*, [w:] M. Potter, T. Ricketts (ed.), *The Cambridge Companion to Frege*, Cambridge University Press, New York, 425–434.

Liptow J. (2009), *Zur Rolle der Sprache in „Sein und Zeit“*, [w:] B. Merker (Hrsg.), *Verstehen nach Brandom und Heidegger*, Felix Meiner Verlag, Hamburg, 27–46.

3. Artykuł w czasopiśmie lub serii wydawniczej

Schütze F. (1997), *Trajektorie cierpienia jako przedmiot badań socjologii interpretatywnej*, przeł. M. Czyżewski, „Studia Socjologiczne” 1, 11–56.

Miszczyński R. (2011), *Stanisława Leśniewskiego drugie rozwiązanie antynomii Russella*, [w:] R. Miszczyński (red.), „Prace Naukowe Akademii i im. Jana Długosza w Częstochowie. Filozofia” 8, 163–172.

4. Praca zbiorowa

Tesser A., Felson R.B., Suls J.M. (2004), *Ja i tożsamość*, przeł. A. Karolczak, Wydawnictwo GWP, Gdańsk.